

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 363/09-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. novembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť J. K., N., toho času vo výkone trestu, ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tdo 9/2009 zo 17. marca 2009, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. júla 2009 doručená sťažnosť J. K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu

Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Tdo 9/2009 zo 17. marca 2009 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplynulo, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) z 30. mája 2008 sp. zn. 3 T 4/2008 uznaný za vinného zo spáchania obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi formou spolupáchateľstva podľa § 20 k § 172 ods. 1 písm. b) a ods. 3 písm. c) Trestného zákona. Za to mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 15 rokov, na výkon ktorého bol zaradený do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia. Proti tomuto rozsudku sťažovateľ podal odvolanie, ktoré bolo rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 To 41/2008 z 11. septembra 2008 zamietnuté. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal sťažovateľ na najvyšší súd dovolanie, ktorý uznesením napadnutým touto sťažnosťou dovolanie odmietol.

3. Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu, ktorému vytyka, že *„V uznesení okrem iného argumentuje tým, že prostredníctvom vytykaných chýb sťažovateľ nepoukázal aj na právne posúdenie skutku zisteného súdmi prvého a druhého stupňa a ani nepoukázal na nesprávne použitej iného hmotnoprávneho ustanovenia a z tohto dôvodu sťažovateľ vytykanými chybami tento dovolací dôvod nenaplnil. Čo sa však nezakladá na pravde.“*

V samotnom obsahu sťažnosti sťažovateľ namieta (v podstate vo vzťahu k odsudzujúcemu rozsudku okresného súdu a rozsudku krajského súdu) použitie nezákonne vykonaného dôkazu proti nemu, keď tvrdí, že opakovaná obhliadka motorového vozidla vykonaná 22. augusta 2006, pri ktorej bolo zaistené také množstvo psychotropnej látky (extázy), ktoré zakladá kvalifikovanú skutkovú podstatu [§ 172 ods. 3 písm. c) Trestného zákona], nebola vykonaná zákonným spôsobom, pričom poukazuje na porušenie ustanovení § 101, § 104 a § 105 Trestného poriadku. Zákonnosť vykonania prvotnej obhliadky

motorového vozidla 14. augusta 2006, pri ktorej bolo nájdené a zaistené také množstvo psychotropnej látky (extázy), ktoré tiež zakladá kvalifikovanú skutkovú podstatu [§ 172 ods. 2 písm. e) Trestného zákona], však sťažovateľ nenamieta. V súvislosti s opakovanou obhliadkou sťažovateľ uzatvára, že tento dôkaz nebol získaný v súlade s Trestným poriadkom a súdy na neho nemali prihliadať.

Ďalej sťažovateľ v sťažnosti predkladá vlastný pohľad na hodnotenie vykonaných dôkazov súdmi, najmä pokiaľ ide o výpoveď spoluobvineného (neskôr spoluodsúdeného) S. S., kde sa pýta, prečo okresný súd považoval jeho výpoveď za vierohodnú a sťažovateľovu za nevierohodnú. V závere na odôvodnenie sťažnosti sťažovateľa tvrdí, že je nevinný a s predmetnou trestnou činnosťou nemá nič spoločné.

4. V petite sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol, že najvyšší súd porušil jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zrušil uznesenie najvyššieho súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Žiadal priznať aj primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 €. V závere sťažnosti požiadal ústavný súd o ustanovenie obhajcu, čo odôvodnil vlastnou nemajetnosťou a potrebou prepracovať podanú sťažnosť.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Podstatné sťažostné námietky smerujú k poukazu na skutočnosť, že v trestnej veci sťažovateľa boli použité nezákonne vykonané dôkazy a tieto dôkazy neboli súdmi hodnotené spôsobom prezentovaným sťažovateľom. Vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu však sťažovateľ neuvádza žiadne konkrétne skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť, prečo práve najvyšší súd svojím uznesením porušil jeho základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie.

8. Ústavný súd predovšetkým pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Táto ochrana sa prejavuje aj v tom, že všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo

relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd už opakovane uviedol (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07), že ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy).

9. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov (vrátane Trestného zákona a Trestného poriadku) s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07). Z týchto hľadísk potom ústavný súd posudzoval rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté sťažovateľovo dovolanie proti rozsudku krajského súdu, ktorým bolo zamietnuté jeho odvolanie proti odsudzujúcemu rozsudku okresného súdu.

10. Sťažovateľ v dovolaní uplatnil dovolacie dôvody uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 písm. g), i) a j) Trestného poriadku spočívajúce v tom, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom, že napadnuté rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia a že odvolací súd zamietol odvolanie podľa § 316 ods. 1 Trestného poriadku, hoci na to neboli splnené zákonné dôvody. Najvyšší súd na vlastné odôvodnenie uznesenia v podstatnom uviedol:

«Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písmeno i) Tr. por. je daný vtedy, ak napadnuté rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, alebo na nesprávnom aplikovaní iného hmotnoprávneho ustanovenia. Správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať ani meniť. V rámci takto vymedzeného dovolacieho dôvodu je možné účinne namietat' právne resp. hmotnoprávne chyby,

ale nie je možné účinne namietat', že súdy prvej a druhej inštancie nesprávne alebo neúplne zistili skutok. Prostredníctvom dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení skutku je prípustné namietat', že skutok, tak ako bol v pôvodnom konaní zistený, bol nesprávne súdmi právne kvalifikovaný ako určitý trestný čin, napriek tomu, že išlo o iný trestný čin, alebo, že sa vôbec nejednalo o trestný čin. Dovolací dôvod spočívajúci v namietaní nesprávneho právneho posúdenia zisteného skutku, je koncipovaný tak, že prostredníctvom tohto dovolacieho dôvodu, nie je možné namietat' správnosť a úplnosť vykonaného dokazovania, hodnotenia dôkazov a správnosť a úplnosť zistenia skutku v prechádzajúcom konaní. Vyplýva to nielen z časti ustanovenia § 371 ods. 1 písmeno i) Tr. por. uvedenej za bodkočiarkou „...; správnosť a úplnosť zistenia skutku však dovolací súd nemôže skúmať ani meniť“ ako aj zo skutočnosti, že otázky úplnosti zistenia skutkového stavu, zákonnosti dôkazov, hodnotenia dôkazov, nie sú otázkami upravenými v hmotnoprávných predpisoch, ale sú otázkami upravenými v právnych predpisoch procesnej povahy. Najvyšší súd ako súd dovolací nie je preto oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť zistenia skutku súdmi prvého a druhého stupňa, naopak je povinný vychádzať z nimi zisteného skutku, a až v nadväznosti na zistenie skutku súdmi prvého a druhého stupňa zvažovať jeho právne posúdenie.

Chyby ktoré obvinený v záujme uplatnenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. vytýkal, t. j. že okrem výpovede obvineného S., žiadny iný priamy alebo nepriamy dôkaz nepreukazuje jeho účasť na trestnej činnosti za ktorú bol odsúdený, že výpovede obvineného S. sú nevierohodné, že nemal počas pobytu v Holandsku v inkriminovanom čase k dispozícii vozidlo, ktorým boli omamné látky dovezené, že z vykonaného dokazovania jednoznačne nevyplýva, že sa dopustil skutku kladeného mu za vinu, sú takými okolnosťami ktorými obvinený napádal resp. popieral správnosť hodnotenia vykonaných dôkazov a správnosť, a úplnosť zistenia skutku vyjadreného v skutkovej vete odsudzujúceho rozsudku. Prostredníctvom vytýkaných chýb obvinený ale nenapádal právne posúdenie skutku zisteného súdmi prvého a druhého stupňa a ani nepoukázal na nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia, a preto týmito vytýkanými chybami tento dovolací dôvod nenaplnil. Chyby, ktoré obvinený súdom vytýkal teda svojim obsahom napádali správnosť a úplnosť zistenia skutku a ak z § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. vyplýva, že správnosť a úplnosť zistenia skutku nemôže dovolací súd meniť

ani skúmať, tak potom rovnako platí, že takýmito námietkami nemôže obvinený ani tento dovolací dôvod naplniť.

Naplnenie uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. j) Tr. por., t. j. že odvolací súd zamietol odvolanie podľa § 316 ods. 1 Tr. por. hoci na to neboli splnené zákonné dôvody, obvinený bližšie nerozvedol. S ohľadom na túto skutočnosť, najvyšší súd dodáva, že dovolacie konanie je konaním návrhovým, ktoré je možné iniciovať iba na podklade návrhu oprávnenej osoby, pričom Trestný poriadok vymedzuje obsahové náležitosti dovolania. Pre naplnenie uplatneného dovolacieho dôvodu, s ohľadom na návrhový charakter dovolacieho konania, nepostačuje len uvedie uplatňovaného dovolacieho dôvodu, ale je nutné uviesť akými konkrétnymi okolnosťami (§ 374 ods. 1 Tr. por.) je príslušný dovolací dôvod naplnený. Dovolací súd však musí konštatovať, že tento dovolací dôvod v posudzovanej veci vôbec neprichádza do úvahy. Odvolanie obvineného J. K. bolo totiž zamietnuté po vecnom preskúmaní obsahu odvolania ako nedôvodné podľa § 319 Tr. por. a nie preto, že by bolo neskoro podané, prípadne podané neoprávnenou osobou alebo z ďalších formálno-právnych dôvodov uvedených v § 316 ods. 1 Tr. por.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por., že napadnuté rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom je naplnený vtedy, ak by odvolací súd založil svoje rozhodnutie na dôkaze, ktorý by nebol vykonaný spôsobom, ktorý by pre konkrétny dôkaz predpisoval zákon. Obvinený vo svojom dovolaní v súvislosti s týmto dovolacím dôvodom nenapádal zákonnosť spôsobu vykonania dodatočnej obhliadky motorového vozidla zo dňa 22. augusta 2006, vyhotovenia fotodokumentácie a zaistenia vecného dôkazu v podobe 964 kusov tabliet a úlomkov tabliet obsahujúcich psychotropnú látku (MDMA), ale napádal opätovne správnosť a úplnosť zistenia skutku, pretože tvrdil, že súdy na tieto dôkazy nemali prihliadať vzhľadom na to, že k motorovému vozidlu mali prístup iné osoby.

Na základe týchto dôvodov Najvyšší súd ako dovolací súd dospel k záveru, že dovolaním obvineného J. K. neboli naplnené jednotlivé uplatnené dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. g), i), j), a preto podľa § 382 písm. c) Tr. por. jeho dovolanie odmietol na neverejnom zasadnutí.»

11. Ústavný súd vychádzajúc z už uvedených mantinelov posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov vrátane najvyššieho súdu uzavrel, že v uvedenej časti odôvodnenia uznesenia najvyšší súd zrozumiteľným a dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré dovolanie sťažovateľa odmietol. Podľa ústavného súdu postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda najvyšší súd v danom prípade neporušil základné právo na súdnu ochranu sťažovateľa. Najvyšší súd dal sťažovateľovi v napadnutom uznesení podrobnú odpoveď na to, prečo neboli naplnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g), i) a j) Trestného poriadku, pričom poukázal aj na prípady, kedy by tieto dôvody dovolania naplnené boli. Odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu nevykazuje všeobecný charakter, naopak, najvyšší súd primeraným spôsobom reagoval na konkrétne dovolacie námietky sťažovateľa. Najvyšší súd konštatoval, že ako dovolací súd v zásade nie je skutkovým súdom, a na záver uviedol, že vzhľadom na absenciu dôvodov dovolania podľa § 371 Trestného poriadku dovolanie odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku.

12. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor najvyššieho súdu svojím vlastným (m. m. II. ÚS 134/09). Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

13. Nad rámec potreby, avšak reagujúc na sťažnostné námietky sťažovateľa, ústavný súd uvádza, že sťažovateľ namieta nezákonnosť vykonanej opakovanej obhliadky

motorového vozidla, pri ktorej boli zaistené psychotropné látky, odkazom na nedodržanie postupu podľa § 101, § 104 a § 105 Trestného poriadku, pričom z obsahu sťažnosti možno vyvodiť, že motorové vozidlo považuje za „iný priestor“ podľa citovaných ustanovení Trestného poriadku. Za iné priestory Trestný poriadok v § 99 ods. 2 považuje priestory neslúžiace na bývanie, čo je potrebné vykladať v kontexte s § 99 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý ustanovuje, že domovú prehliadku možno vykonať... v byte alebo v inom priestore slúžiacom na bývanie alebo v priestore k nim patriacim. Z rovnakých dôvodov, ako možno vykonať domovú prehliadku, možno vykonať aj prehliadku iných priestorov a prehliadku pozemku, ktoré nie sú verejne prístupné. Inými priestormi sa podľa ustáleného výkladu rozumejú najmä miestnosti alebo súbory miestností, ktoré sú podľa rozhodnutia stavebného úradu alebo svojou podstatou určené na iné účely ako na bývanie, prípadne môže ísť aj o byty, ktoré slúžia na nebytové účely. In concreto, inými priestormi sú napr. obchodné priestory, kancelárske priestory, haly a pod., teda priestory, ktoré sú súčasťou stavby (nehnuteľnosti). Vychádzajúc z uvedeného je preto podľa ústavného súdu vylúčené, aby sa za iné priestory v zmysle citovaných ustanovení považovalo aj motorové vozidlo ako hnutelná vec. Napokon námietku nezákonnosti takto vykonaného dôkazu sťažovateľ vzniesol už v odvolaní proti odsudzujúcemu rozsudku okresného súdu a krajský súd na ňu reagoval tak, že dodatočná obhliadka bola vykonaná v súlade s § 154 Trestného poriadku, ktorý upravuje obhliadku ako ostatný dôkazný prostriedok. Citované zákonné ustanovenie upravuje aj procesný postup vykonania obhliadky, ktorého porušenie nebolo krajským súdom zistené. Napokon porušenie procesného postupu vykonania obhliadky podľa § 154 Trestného poriadku nenamietal sťažovateľ ani v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu.

14. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nemohol rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ktoré sú viazané na to, že sťažnosti by bolo vyhovené (zrušenie uznesenia najvyššieho súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie, žiadosť o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia). Rovnako ústavný súd nerozhodol o ustanovení advokáta sťažovateľovi, keďže takéto rozhodnutie je viazané o. i. na to, že sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. novembra 2009